

Majandus- ja taristuministri 7. detsembri 2018. a määruse nr 62 „Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti põhimäärus“ muutmise määruse eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Määruse muutmise tingib eelkõige vajadus teha ümberkorraldusi Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti (edaspidi *TTJA* või *amet*) töökorralduses. Määruse muudatustega jagatakse TTJA ehitus- ja raudteeosakond parema juhtimiskvaliteedi tagamiseks kaheks osakonnaks – ehitusosakond ja raudteeosakond.

Määruse rakendamisega vähenevad TTJA personalikulud seoses ühe ametikoha kaotamisega ameti struktuurist. Muud otsesed kulud ja tulud puuduvad.

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud TTJA õigusosakonna juhataja Martti Kangur (martti.kangur@ttja.ee) ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ettevõtluskeskkonna ja tööstuse osakonna toote ohutuse nõunik Risto Jõgi (risto.jogi@mkm.ee). Eelnõule tegi juriidilise ekspertiisi Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi õigusosakonna õigusnõunik Ragnar Kass (ragnar.kass@mkm.ee). Eelnõu ja seletuskirja on keeleteimetanud Justiits- ja Digiministeeriumi õigusloome korralduse talituse toimetaja Mari Koik (mari.koik@justdigi.ee).

1.3. Märkused

Eelnõu ei ole seotud ühegi praegu menetluses oleva eelnõu, Euroopa Liidu õiguse rakendamise ega Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammiga.

Eelnõuga muudetakse majandus- ja taristuministri 7. detsembri 2018. a määruse nr 62 „Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti põhimäärus“ 4. septembril 2023. a jõustunud redaktsiooni avaldamismärkega RT I, 01.09.2023, 3.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb neljast punktist.

Eelnõu punktiga 1 lisatakse ameti kohustuste hulka kohustused viitega Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivile (EL) 2018/1972, millega kehtestatakse Euroopa elektroonilise side seadustik, sest TTJA täidab riigi reguleeriva asutuse (ehk nn sideregulaatori) ülesandeid. Tegemist ei ole uue ülesandega, kuid varem on see põhimäärusest välja jäänud. Sarnaselt põhimääruse § 3 lg 2 p-dega 1–4 ning õigusselguse huvides on korrektne lisada viide Euroopa elektroonilise side seadustikule.

Eelnõu punktiga 2 lisatakse tehnikaosakonna ülesannete hulka ehitiste ohutusjärelevalve. Siiani oli ohutusvaldkond olnud jagatud kahe osakonna vahel: gaasi-, surve- ja elektriseadmete

ohutusega tegeleb tehnikaosakond ning tervikuna hoone ohutusega ehitus- ja raudteeosakond. Viimase ülesanded tulenevad ehitusseadustikust (EhS), tehnikaosakonna vastavad ülesanded aga seadme ohutuse seadusest. Seni on olnud teemade kattuvust ja puutumust kahe osakonnaga. Valdonna viimine ühe osakonna juhtimise alla on otstarbekas, sest nii saab tööd efektiivsemalt korraldada. Arvestades, et EhS-ist tulenevad teatud nõuded ka ehitiste osadele (nt elektripaigaldise ehitamise nõuded), on mõistlikum, kui neid ülesandeid täidab edaspidi tehnikaosakond.

Eelnõu punktidega 3 ja 4 luuakse ameti struktuuri eraldi ehitusosakond ja raudteeosakond.

2021. aastal otsustati TTJA-s liita senised ehitusosakond ja transpordiosakond ehitus- ja raudteeosakonnaks.¹ Praeguseks on siiski selgunud, et see muudatus ei ole end eelkõige protsesside juhtimise seisukohast õigustanud. Osakonnas töötab 30 inimest, aga valdkondi ja protsesse ning avalikke teenuseid on ühele juhile hallata liiga palju. Arvestades ka, et senine ehitus- ja raudteeosakonna juhataja lahkus omal soovil ametist 2025. maikuus, on juhtimise mõttes õige jagada senise osakonna ülesanded kahe osakonna – ehitusosakonna ja raudteeosakonna vahel. Osakonna kaheks jagamise eesmärk on eelkõige tagada valdkondade parem juhtimine ja haldussuutlikkus ning tööjaotuse selgus, mis toetab ameti ülesannete täitmise paremat kvaliteeti ja tõhusust, samuti avalike teenuste paremat osutamist.

Senine osakond täidab mitmekesiseid ja vastutusrikkaid ülesandeid nii EhS-i, raudteeseaduse (RdtS) kui ka energiamajanduse korralduse seaduse raames. Samuti täidetakse Euroopa Liidu raudteeohutuse direktiivist (2016/798/EL) tulenevaid raudtee ohutuasutuse funktsioone. Selline ülesannete maht ja mitmekesisus ületab ühe osakonnajuhataja suutlikkuse neid valdkondi piisava tähelepanu ja erialase pädevusega juhtida.

Praktikas on ilmnenu, et ehitus- ja raudteevaldkondade juhtimine nõuab ka erinevat strateegilist tähelepanu. Näiteks EhS-i rakendamine ja sellega seotud pädevus eeldavad regulatiivset ning turujärelevalvealast pädevust, samas kui raudteeohutuse ja -arenduse ülesanded on seotud valdkondliku Euroopa Liidu regulatsiooni, tehnilise ohutuse analüüsi ning taristu arendamise projektidega. Energiavaldkonna ülesanded on veel eraldi, samuti tehniliselt keerukas ning eripädevust nõudev suund.

Osakonna jagamine võimaldab seada paremini fookust ja rohkem spetsialiseeruda ning pakub tõhusamat tööjaotust ja juhtimiskvaliteeti. Väheneb ülekoormus ning suurenevad võimalused valdkondliku arengu strateegiliseks juhtimiseks. Samuti võimaldab jagamine paindlikumat personali ja ressursside kasutamist – osakonnad saavad ülesannete täitmisel paremini prioriteete seada ning vajadusel koostööd teha, säilitades samas selge vastutusjaotuse. Kokkuvõttes aitab muudatus parandada ameti üldist juhtimiskvaliteeti, pädevust ja töökindlust, mis on kooskõlas hea halduse ja kvaliteetse avaliku teenuse põhimõtetega.

Seoses osakonna kaheks jagamisega kaob üks osakonnajuhataja ametikoht ameti struktuurist ning senised ehitus- ja raudteeosakonna talituste (ehituse tegevusõiguse talitus, raudteetalitus) juhatajate ametikohad korraldatakse ümber osakonnajuhatajate ametikohtadeks. Kuivõrd praeguse ehitus- ja raudteeosakonna juhataja ametikoht on hetkel vakantne, ei teki koondamisega seotud kulusid. Kokkuvõttes väheneb ametikohtade arv ühe võrra.

Ehitusosakonna ülesanneteks määratakse senise ehitus- ja raudteeosakonna ülesannete hulka kuulunud EhS-ist tulenevad ülesanded ja energiamajanduse korralduse seadusega ametile pandud ülesanded. Seni ehitus- ja raudteeosakonna ülesandeks olnud RdtS-ist tulenevad

¹ <https://www.riigiteataja.ee/akt/119032021004>

ülesanded jagatakse kahe uue osakonna vahel ning ehitusosakonna ülesandeks jääb RdtS-iga ametile pandud ülesannete täitmine ehitustegevuse valdkonnas. Seni ehitus- ja raudteeosakonna ülesandeks olnud raudtee ohutuasutuse ülesanded jagatakse kahe uue osakonna vahel selliselt, et ehitusosakonna ülesandeks jääb direktiivi (EL) 2016/797 artikli 18 lg 2 kohaste liidu raudteesüsteemi moodustavate energiarustuse, taristu ning raudteeäärse kontrolli ja signaalimise allsüsteemide kasutuselevõtu lubamine. Lisatakse keskkonnatasude seadusega ametile pandud ülesanded, mis lisandusid 1. juulil 2023 ja mille osas on vaja põhimäärust täpsustada.

Raudteeosakonna ülesanneteks määratakse seni ehitus- ja raudteeosakonna ülesannete hulka kuulunud raudtee ohutuasutuse ülesanded. Seni ehitus- ja raudteeosakonna ülesandeks olnud RdtS-ist tulenevad ülesanded jagatakse kahe uue osakonna vahel ning raudteeosakonna ülesandeks jäävad RdtS-iga ametile pandud kõik need ülesanded, mis ei seonu ehitustegevusega, viimaste täitmise eest vastutab ehitusosakond. Seni ehitus- ja raudteeosakonna ülesandeks olnud raudtee ohutuasutuse ülesanded jäävad üldiselt raudteeosakonda, kuid ehitusosakond jääb tegelema direktiivi (EL) 2016/797 artikli 18 lg 2 kohaste liidu raudteesüsteemi moodustavate energiarustuse, taristu ning raudteeäärse kontrolli ja signaalimise allsüsteemide kasutuselevõtu lubamisega.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõul on puutumus Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga (EL) 2018/1972, millega kehtestatakse Euroopa elektroonilise side seadustik (vt täpsemalt selgitusi eelnõu punkti 1 osas). Riigi reguleeriva asutuse peamised kohustused on edendada konkurentsi, siseturgu ja lõppkasutajate huve ning andmesidega seotud eesmärged nagu innovatsioon, investeeringute soodustamine ja võrguareng, samuti koostöökohustus teiste liikmesriikide asutuste, Euroopa Komisjoni ja elektroonilise side Euroopa reguleerivate asutuste ühendatud ametiga (BEREC). Riigi reguleeriva asutuse ülesanneteks on ka turgude analüüs ja vajaduse korral eelregulatiivsete kohustuste kehtestamine ettevõtjatele, kellel on märkimisväärne turujõud, lisaks aruandlus, loamenetlus jne.

4. Määruse mõjud

- 1) sotsiaalne, sealhulgas demograafiline mõju – otsene mõju puudub. Kaudne mõju on, et võib paraneda avaliku teenuse kvaliteet, mis parandab usaldust riigiasutuse vastu.
- 2) mõju riigi julgeolekule ja välissuhetele – TTJA töökorralduslikud muudatused ei mõjuta otseselt riigi julgeolekut ega välissuhteid. Raudteevaldkonnaga seotud ülesanded, sh ohutuasutuse roll, on seotud Euroopa Liidu ja rahvusvaheliste nõuete täitmisega. Struktuuri korrastamine aitab paremini täita rahvusvahelisi koostöö- ja aruandekohustusi ning suurendada valmisolekut tagada kriitilise taristu (nt raudtee) ohutus ja turvalisus. Seega on olemas kaudne positiivne mõju riigi julgeolekule ja usaldusväärsusele.
- 3) mõju majandusele – TTJA töökorralduslikel muudatustel ei ole otsest mõju majandusele, kuid paranenud juhtimisvõimekus toob kaasa efektiivsema ülesannete täitmise ja järelevalve. See omakorda toetab ehitus- ja raudteesektori ettevõtjate õiguskindlust, eelduslikult kiirendab menetlusi (nt ehitus- ja kasutusload, ohutussertifikaadid) ning vähendab halduskoormust. Mõlemad valdkonnad mõjutavad olulisel määral investeeringute planeerimist ja tegemist, seega võib muudatusel olla positiivne mõju majanduskeskkonnale ja investeerimiskliimale.
- 4) mõju elu- ja looduskeskkonnale puudub.
- 5) mõju regionaalarengule puudub.
- 6) mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldusele – otsene mõju puudub, sest muudatus puudutab eelkõige ameti sisemist töökorraldust ega muuda teiste asutuste struktuuri. Küll aga võib parem tööjaotus osakondade vahel muuta suhtluse TTJA ja kohalike

omavalitsuste või teiste asutuste vahel kiiremaks ja selgemaks, eriti seoses ehitus- ja taristuprojektidega.

7) muud otsesed või kaudsed mõjud – määruse muudatusega parandatakse TTJA sisemist töökorraldust ja juhtimist, selle kaudu ka avalike teenuste osutamist. Väheneb juhtide koormus, mis võib parandada juhtimiskvaliteeti ja töötajate rahulolu. Mõju võib avalduda ka avalike teenuste kättesaadavusele ja kvaliteedile – selgemad vastutusvaldkonnad lihtsustavad klientide, partnerite ja sidusrühmade suhtlust ametiga.

Kokkuvõttes paraneb TTJA sisemine juhtimiskorraldus ja osutatavate avalike teenuste kvaliteet. Ametikohtade arv ametis väheneb ühe võrra.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamiseks kehtestab TTJA peadirektor ehitusosakonna ja raudteeosakonna põhimäärused ning vajadusel muudetakse ka teiste osakondade põhimäärusi ja teenistujate ametijuhendeid.

Määruse rakendamisega vähenevad TTJA personalikulud seoses ühe ametikoha kaotamisega ameti struktuurist. Muud otsesed kulud ja tulud puuduvad.

6. Määruse jõustumine

Plaanitava struktuurimuutuse võimalikult kiireks tegemiseks nähakse ette, et määrus jõustub üldises korras.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu reguleerib üksnes ühe Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisalas tegutseva valitsusasutuse sisemist töökorraldust. Tulenevalt Vabariigi Valitsuse 13. jaanuari 2011. a määruse nr 10 „Vabariigi Valitsuse reglement“ § 6 lg-st 1 ei tule enne ministri määruse andmist seda teiste ministeeriumite ega Riigikantseleiga kooskõlastada, kui neile ei ole eelnõus ette nähtud kohustusi ja kui esitatav eelnõu ei puuduta nende valitsemisala või ülesandeid.